

28.6.2024

Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahanke ja hankkeen sähkönsiirto. Siikalatva, Vaala

Yhteysviranomaisena toimiva Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus lähetti lausuntopyynnöt seuraaville tahoille YVA-ohjelman kuulemisvaiheessa:

Cinia Group Oy, Digita Oy, DNA Oy, Edzcom Oy, Elisa Oyj, Energiavirasto, Finavia Oyj, Fingrid Oyj, Fintraffic, Ilmatieteen laitos, Jaalangan Metsästysseura ry, Kajaanin kaupunki, Kajave Oy, Keskipiste-Leader ry, Kestilän Eräveikot ry, Kestilän museoyhdistys ry, Leiviskänrannan Metsästäjät ry, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Limingan kunta, Lomakylä Kultahiekat, Luonnonvarakeskus Luke, Maailaskartano Pihkala, Metsähallituksen Luontopalvelut, Metsänhoitoyhdistys Rokua-Paljakka, Metsänhoitoyhdistys Siikalakeus, MTK-Keskipiste, MTK Pohjois-Suomi, MTK-Rantsila, MTK-Vaala, Muhoksen kunta, Mulkuan Erä ry, Neova Oy, Neittävän kyläyhdistys ry, Oulujärvi Leader ry, Oulunkaaren ympäristöpalvelut, Oulun Seudun Sähkö Verkkopalvelut Oy, Pelson Metsästysseura ry, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde, Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry, Pohjois-Pohjanmaan museo, Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto AVI, Pro Agria Oulu, Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen 3. logistiikkarykmentti, Pyhännän kunta, Siikalatvan kunta, Siikalatvan Luonto ry, Suomen Erillisverkot, Suomen Luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry, Suomen metsäkeskus, Suomen riistakeskus, STUK Säteilyturvakeskus, Säräisniemen kyläyhdistys ry, Säräisniemen Museo- ja kotiseutuyhdistys ry, Telia Finland Oyj, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Vaalan kunta, Väylävirasto

Tässä julkaistuista lausunnoista ja mielipiteistä on **tietosuojasyyistä poistettu tarkemmat kiinteistö- ja yhteystiedot, yksityishenkilöiden nimet, julkisuuslain 24§ mukaisesti tiettyä uhanalasta lajista koskevat paikkatiedot sekä lausuntojen johdantotekstit**, joissa on kiitetty lausuntopyynnöstä ja referoitu nähtävillä ollutta arviointiohjelmää. Lausuntojen ja mielipiteiden alkuperäistä sisältöä on siten tässä verkkoversiossa paikoin tiivistetty, mutta tekstejä ei ole muutettu. Alkuperäiset versiot mahdollisine liitekarttoineen on toimitettu hankkeesta vastaavan käyttöön.

Yhteysviranomaiselle saapuneet lausunnot on seuraavassa esitetty aakkosjärjestyksessä. Mielipiteet ovat satunnaisessa järjestyksessä.

Lausunnot ja mielipiteet

Digita Oy

Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta.

POPELY/1262/2023

28.6.2024

Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan.

Antenni-tv lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutusten arvioinnissa.

Antennitelevisiion vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijain-
tipäätösten tekemistä.

Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa:

- hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja
- tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE 221/2013 vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta.

Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet.

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat

POPELY/1262/2023

28.6.2024

pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetyksiaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peitto). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viranomaisen tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetyksiasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuisot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv-vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin ja televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeää, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Elisa Oyj

Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat. Kyseisen hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Fingrid Oyj

Yleistä

Fingrid Oyj on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö, joka vastaa Suomen sähköjärjestelmän toimivuudesta sähkömarkkinalain perusteella sille myönnetyn sähköverkkoluvan ehtojen mukaisesti. Yhtiön on hoidettava sähkömarkkinalain edellyttämät velvoitteet pitkäjänteisesti siten, että kantaverkko on käyttövarma ja siirtokyvyltään riittävä. Kantaverkkoyhtiöllä on sähkömarkkinalaissa määritelty verkon kehittämis- ja liittämisvelvollisuus. Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja sähköntuotantolaitokset toiminta-alueellaan. Kantaverkkoliittyntöjen tulee täyttää tekniset vaatimukset, jotka on esitetty Fingridin yleisissä liittymisehdoissa (YLE). Liittymisehtoja noudattamalla varmistetaan järjestelmien tekninen yhteensopivuus. Niissä myös määritellään sopimuspuolten liittyntä koskevat oikeudet ja velvollisuudet. Yleisten liittymisehtojen lisäksi voimalaitosten tulee

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 038 000

www.ely-keskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo

PL 86, 90101 Oulu

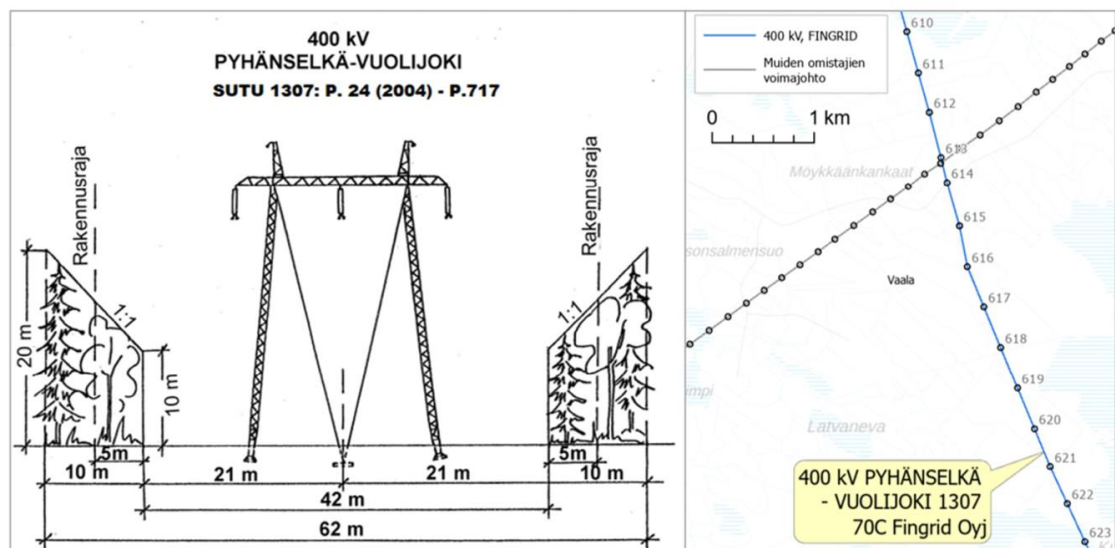
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

28.6.2024

täyttää Fingridin järjestelmätekniset vaatimukset (VJV). Asiakas huolehtii omaan sähköverkkoon suoraan tai välillisesti liittyvien osapuolien kanssa siitä, että myös niiden sähköverkot ja niihin liittyvät laitteistot täyttävät kantaverkkoa koskevat liittymisehdot ja järjestelmätekniset vaatimukset. Kustakin liittynnästä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella tapauskohtaisesti.

Kommentit

Tuulivoima-alueella on Fingridin 400 kV voimajohto Pyhänselkä – Vuolijoki, jota varten on lunastettu kiinteistön käyttöoikeuden supistus 62 metriä leveälle johtoalueelle (poikkileikkaus kuvassa 1). Voimajohdon johtoalue muodostuu 42 metriä leveästä johtoaukeasta ja sen molemmiin puolin olevista 10 metriä leveistä reunavyöhykkeistä. Rakennusrajoitusta merkitsevät rakennusrajat ulottuvat nykyisin 26 metrin päähän 400 kV voimajohdon keskilinjasta. Fingridillä on kuitenkin pitkän aikavälin tavoitteena päivittää voimajohtojen rakennusrajat reunavyöhykkeiden takareunaan siten, että rakennusrajoitusalue kattaa koko 62 metriä leveän voimajohtoalueen. Kaavoituksessa on suositeltavaa, että voimajohtoa varten varattuna alueen osana käytetään koko voimajohtoalueen leveyttä.

Kuva 1. Fingridin 400 kV voimajohdon sijainti ja poikkileikkaus.

Voimajohtojen etäisyysvaatimukset tuulivoimaloille on otettava huomioon tuulivoimaloiden suunnittelussa. Tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 x tuulivoimalan maksimikorkeuden (maksimikorkeus = napakorkeus + lavan pituus) määrittämän etäisyyden päähän johtoalueen ulkoreunasta mitattuna. Tässä kaava- ja YVA-lausunnossa ei oteta kantaa sähkötekniisiin asioihin. Niitä edistetään Fingridin ja hankkeesta vastaavan muun yhteistyön kautta. Voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Pyydämme toimittamaan lausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/kantaverkko/maankaytto-ja-ymparisto/luvat-ja-lausunnot tai tarvittaessa sähköpostilla risteamalausunnot@fingrid.fi.

28.6.2024

Fingrid Oyj:llä ei ole muuta kommentoitavaa arviointiohjelmasta eikä osallistumis- ja arviointisuunnitelmista. Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.

Fintraffic Lennonvarmistus Oy

Fintraffic Lennonvarmistus Oy vastaa Suomen ilmatilan käytön hallinnasta sekä lento-reitti- ja lennonvarmistuspalveluista 22 lentoasemalla Suomessa. Toimintamme lähtökohtana on aina lentoliikenteen turvallisuus, lentojen sujuvuus ja säännöllisyys.

Ilmailulaki määrää lentoesteistä siten, että rakennelma tai laite ei saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle. Ilmailulain 1.10.2023 voimaanastuneen muutoksen mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoestelupaprosessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentopaikan pitäjälle.

Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitos on perehtynyt esitykseen ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelasta, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.

Kajave Oy

Arviointi-ohjelmassa on esitetty sähkönsiirrolle kaksi reittivaihtoehtoja (SVE A ja SVE B). Vaihtoehdossa SVE A, Kajavella tai sen tytäryhtiö Loiste Liittymisjohdot Oy:llä on suunnitteilla rakentaa purkautuvan johdon tilalle 110 kV voimajohto, jonka liittymispiste on kantaverkkoyhtiö Fingridin Nuojuankankaan sähköasemalla. Tähän voimajohtoon on suunnitteilla liittää mahdollisesti toteutuvat Painuan kanavan ja Naulakankaan tuulipuistot, jonka lisäksi johtoon jää vapaata kapasiteettia esimerkiksi Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahankkeille noin 100 MW. Suurempi kapasiteetti tälle yhteydelle vaatisi joko suurempaa 400 kV siirtojännitettä, toista 110 kV virtapiiriä tai erillistä 110 kV siirtojohtoa.

Kajavella ei ole muuta lausuttavaa Siikalatvan Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahankkeen ja hankkeen sähkönsiirron ympäristövaikutusten arvioinnista.

Luonnonvarakeskus LUKE

Pyydettynä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan. Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 038 000

www.ely-keskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo

PL 86, 90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

POPELY/1262/2023

28.6.2024

Hankealueelle on toteutettu maastokaudella 2022 muuttolintuseurannat ja kanalintujen soidinpaikkakartoitukset. Pesimälinnustoa on kartoitettu pistelaskennoin ja potentiaalisesti arvokkaiden lintualueiden kartoituksin 5 maastopäivänä vuonna 2022 ja kolmena päivänä maastokaudella 2023. Linnustokartoitusten osalta Luke huomauttaa, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin selostuksessa tehtävien tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. Huomioiden hankealueen laajuuden pesimälinnustokartoitus vaikuttaa suppealta. Pistelaskennan sijaan Luke näkee, että tällaisella rajatulla alueella, jolta tarvitaan kattavaa tietoa linnustosta, luonnollinen vaihtoehto olisi koko alueen kattava kartoituslaskenta. Tämän menetelmän tavoitteena on kartoittaa alueen kaikki linnut. Luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta. Metsäpeuran osalta Luke kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin, joihin tulee myös YVA-selvityksessä kiinnittää huomiota. Hankealueen viereiset Natura-alueet Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet (metsäpeura suojeluperusteena) ja niiden lähimetsät ovat Pohjois-Pohjanmaan metsäpeurakannan tärkeimpiä vasomis- ja laidunnusalueita osana muuta Pohjois-Pohjanmaan Natura-verkostoa. Näiltä alueilta on pantapeura-aineistoa. Samalla hankealue on osana metsäpeuran vaellusreittiä, jota pitkin pohjoisempana asuvat metsäpeurat vaeltavat. Yhdessä viereisen Metsälamminkankaan tuulivoima-alueen (toiminnassa) kanssa tässä tarkasteltava hankealue muodostaa yhtenäisen häiriöalueen, joka kattaa koko kyseisen Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet Natura-alueen (ks. suojaetäisyydet: Tolvanen ym. 2023). Luke huomauttaa, että YVA-selvityksessä on käytettävä hyväksi myös Pohjois-Pohjanmaan liiton uutta Natura-selvitystä. Luonnonvarakeskus tukee metsäpeuraselvityksiä oheisilla aineistoilla:

1. Metsäpeuran vasanhoitojakson elinympäristömalli:

<https://doi.org/10.23729/2a696617-76ba-461c-bb08-4f15bb84b185>

2. GPS-pannoilla merkittyjen metsäpeurojen paikkatietoaineistot (5x5 km ruuduittain) kesällä, keskitalvella ja vaellusten (syksy-kevät) aikaan Suomenselän populaatiossa löytyvät avoimena osoitteesta: <https://opendata.luke.fi/dataset/doi-10-23729-507b9134-bde5-4212-8bf1-8759e44920b0>.

3. Samalla resoluutiolla myös täältä: <https://laji.fi/observation/statistics?collectionId=HR.4852>

4. Tarkempi, 1 x 1 km:n aineisto on saatavilla laji.fi -palvelussa olevan viranomaisportaalien kautta tekemällä tietopyyntö heille: <https://laji.fi/about/4306>

Luke huomauttaa myös, että lumijälkilaskennat hankealueella eivät sovellu metsäpeuralle, koska ne vaeltavat talveksi Etelä-Pohjanmaalle.

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 038 000

www.ely-keskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo

PL 86, 90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

POPELY/1262/2023

28.6.2024

Luke huomauttaa, että mm. susi kuuluu Luontodirektiivin IV-liitteen lajeihin, joiden häiritseminen erityisesti lisääntymisaikana on kielletty. Ohjelman kohdassa 5.10.4 käy kuitenkin ilmi, että tutkimusmenetelmänä on käytetty todennäköisesti kesäisin eli lisääntymisaikana kiellettyä menetelmää (helikopterilaskenta), johon pitää olla Riistakeskuksen häirintälupa. Luken tietojen mukaan tähän ei ole hankittu lupia. Mikäli lupaa ei ole, aineistoa ei tule käyttää arvioinnin pohjana. Samassa yllä mainitussa kappaleessa viitataan myös Luken tekemiin lentolaskentoihin. Luke ei käytä talvisin toteutettavaa lentolaskenta-menetelmää metsäpeuralle kesäisin, sillä menetelmä ei sovellu tehtäväksi kesällä. Eläimiä ei näe kesällä kunnolla ja niiden esiintymisestä ei tällöin saa oikeaa kuvaa. Lisäksi Luke huomauttaa, että ohjelmassa kuvassa (Kuva 39) esitetty lentoreitistö on tähän tarkoitukseen aivan liian harva ja epäsäännöllinen. Sudelle lentolaskenta ei ole sopiva menetelmä edes talvella sen piilottelevan käyttäytymisen vuoksi. Suurpetojen osalta on syytä huomioida, että alueen merkitystä suurpetojen ja suden lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida ohjelmassa suunniteltujen tai toteutettujen selvitysten avulla määrittää. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot. Hankealueen ympäristössä (n. 30 km säteellä) on 18 eri vaiheissa olevaa tuulivoimahanketta, joista useat rajautuvat toisiinsa ja muodostavat laajoja tuulivoima-aluekokonaisuuksia.

Luke näkee tärkeäksi, että tämän hankkeen jatkosuunnittelussa esitetään lieventämistoinia ja arvioidaan mahdollisia yhteisvaikutuksia huolellisesti. Yhteisvaikutusten osalta ohjelmassa todetaan, että erityisesti huomiota kiinnitetään linnustovaikutuksiin. Luke näkee tärkeäksi kiinnittää yhteisvaikutusten osalta selostuksessa huomiota myös muuhun lajistoon kuten metsäpeura.

Lausunnon tiivistelmä

Hankealueen viereiset Natura-alueet Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet ja niiden lähimetsät ovat Pohjois-Pohjanmaan metsäpeurakannan tärkeimpiä vasomis- ja laidunnusalueita osana muuta Pohjois-Pohjanmaan Natura-verkostoa. Hankealue on osana metsäpeuran vaellusreittiä, jota pitkin pohjoisempana asuvat metsäpeurat vaeltavat. Kanalinutujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Tällöin soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys. Pistelaskennan sijaan Luke näkee, että tällaisella rajatulla alueella, jolta tarvitaan kattavaa tietoa linnustosta, luonnollinen vaihtoehto olisi koko alueen kattava kartoituslaskenta. Tämän menetelmän tavoitteena on kartoittaa alueen kaikki linnut. Hankealueella voi sijaintinsa puolesta esiintyä kaikkia neljää suurpetoa. Suurpetojen osalta on syytä huomioida, että alueen merkitystä suurpetojen ja suden lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida ohjelmassa suunniteltujen tai toteutettujen selvitysten avulla määrittää. Ohjelman kohdassa 5.10.4 käy ilmi, että tutkimusmenetelmänä on käytetty kesäisin eli lisääntymisaikana kiellettyä menetelmää (helikopterilaskenta), johon pitää olla Riistakeskuksen häirintälupa. Mikäli lupaa ei ole, aineistoa ei tule käyttää arvioinnin pohjana. Luke ei käytä talvisin toteutettavaa lentolaskenta-menetelmää metsäpeuralle kesäisin, sillä menetelmä ei

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 038 000

www.ely-keskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo

PL 86, 90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

28.6.2024

sovellu tehtäväksi kesällä. Lisäksi ohjelmassa esitetty lentoreitistö on tähän tarkoitukseen liian harva ja epäsäännöllinen. Sudelle lentolaskenta ei ole sopiva menetelmä edes talvella sen piilottelevan käyttäytymisen vuoksi. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. metsäpeura ja suurpedot) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Luke näkee tärkeäksi, että tämän hankkeen jatkosuunnittelussa esitetään lieventämistoimia ja arvioidaan mahdollisia yhteisvaikutuksia huolellisesti.

Metsähallitus, Luontopalvelut

Hankkeen vaikutusalueella sijaitsee useita Metsähallituksen hallinnassa ja hoidossa olevia suojelualueita ja suojeluun varattuja alueita, jotka suurimmaksi osaksi kuuluvat Natura-verkostoon. Hankkeella voi olla vaikutusta myös uhanalaisiin lajeihin, joiden suojelussa ja seurannassa Metsähallituksella on erityistä vastuuta. Metsähallitus lausuu hankkeesta em. valtion alueiden hallinnoijana ja hoitajana, maakotkan asiantuntijaviranomaisena ja lajin seurannasta vastaavana tahona, sekä metsäpeuran suojeluun liittyvässä roolissaan.

Metsähallitus on tutustunut hankkeen YVA-ohjelmaan ja lausuu seuraavaa:

Hankkeen sijainti ja hankevaihtoehdot Metsähallituksen hallinnoimista alueista Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet -Natura-alue (SAC/SPA) sijaitsee hankealueen itäpuolella sen välittömässä läheisyydessä, hankealueen raja-alue ulottuu pieneltä osin Natura-alueen puolelle. Kyseinen Natura-alue on perustettu myös soidensuojelualueeksi. Noin 5 km etäisyydellä hankealueen luoteispuolella sijaitsee Veneneva-Pelson Natura-alue (SAC/SPA), johon sisältyvät Pelson luonnonpuisto ja Venenevan luonnonsuojelualue. Hankealueen eteläpuolella n. 5 km etäisyydellä sijaitsee Törmäsenrimpi-Kolkannevan Natura-alue (SAC/SPA), joka on perustettu soidensuojelualueeksi. Hiukan etäämpänä hankkeen vaikutusalueella sijaitsee myös muita Metsähallituksen hallinnassa olevia suojelu- ja virkistyskäyttökohteita, kuten Oulujärven retkeilyalue ja Rokuan kansallispuisto.

Hankealue on huomattavasti laajempi kuin Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovai-hemaakuntakaavan viranomais ehdotusvaiheessa kyseiselle alueelle osoitettu tuuli-voima-aluevaraus (Neittävänvaara). Hanke myös muodostaa lähes yhtenäisen kokonaisuuden Naulakankaan jo luvitetun tuulivoima-alueen kanssa ja vireillä olevan Painuan kanavan tuulivoimahankkeen kanssa.

Hankkeen laaja koko ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa korostavat huolellisen vaikutusten arvioinnin merkitystä hankkeen eteenpäin viemisessä. Metsähallitus katsoo, että hankevaihtoehdoissa olisi syytä tarkastella myös selvästi pienempää hankevaihtoehtoa esitettyjen toteutusvaihtoehtojen lisäksi, jolloin myös energia- ja ilmastovai-hemaakuntakaavan tämänhetkisen kaavaratkaisuesityksen tavoitteet huomioitaisiin paremmin vaikutusten arvioinnissa. Vaihemaakuntakaavaan on merkitty mm. ekologinen

POPELY/1262/2023

28.6.2024

yhteystarve hankealueen läpi sen ympärillä olevien suojelualueiden välille, mikä on huomioitava hankesuunnittelussa. Ekologinen yhteys on tärkeä etenkin laajoja ja erämaisia alueita vaativien lajien, mm. alueella elävän metsäpeuran kannalta.

Linnusto

Hankealueen ympärillä olevat suojelualueet ovat linnustonsa puolesta erittäin arvokkaita. Suurin osa em. suojelualueista kuuluu esimerkiksi Suomen tärkeisiin lintualueisiin (FINIBA), Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet myös kansainvälisesti tärkeisiin lintualueisiin (IBA). Metsähallitus muistuttaa, että hankkeen linnustoselvitykset tulee tehdä huolella ja varata niihin riittävästi resursseja. Selvitysten toteutuksessa on syytä noudattaa ympäristöministeriön suosituksia (Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa, ympäristöministeriö 2016) arviointimenetelmien ja myös seurantaan käytettävien minimaikojen suhteen.

YVA-ohjelmasta ei käy ilmi, onko linnustoselvityksiä tehty tai tarkoitus tehdä hankealueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevalla Rumala-Kuvaja-Oudonrimpien Natura-alueella, joka on suojeltu lintudirektiivin mukaisena alueena. Natura-alueella on tehtävä riittävät linnustoselvitykset alueen Natura-arviointia varten, mikäli alueen linnustosta ei ole saatavissa ajantasaista tietoa. Selvitysmenetelmien tulee myös täyttää linnustoseurannan laatukriteerit mahdollista myöhempää seurantatarvetta varten. Alueelta on olemassa linnuston linjalaskenta-aineistoja (vv. 1993-2020), joiden tiedot voi pyytää Metsähallituksesta. On kuitenkin huomioitava, että vesilinnuston osalta Metsähallituksen seurantatiedot ovat puutteellisia, koska alueella ei ole toteutettu linjalaskentoja täydentäviä allikkolintulaskentoja. Natura-aluetta koskevat linnustoselvitysten tulokset tulee toimittaa tiedoksi myös Metsähallitukselle, joka vastaa alueen hallinnasta ja hoidosta.

Salassa pidettävä osuus

Metsäpeura

Metsäpeura (*Rangifer tarandus fennicus*) on peurasuvun (*Rangifer*) villi, luontainen alalaji. Se on luontodirektiivin liitteen II mukainen ja uhanalaisuudeltaan silmällä pidettävä (NT). Metsäpeuraa esiintyy Suomessa kahdessa pääosapopulaatiossa, Suomenselällä ja Kainuussa. Sen vuodenkiertoon kuuluvat vaellukset kesä- ja talvilaidunalueiden välillä. Suomella on erityisvastuu metsäpeurasta, sillä sitä ei tavatamuualla EU:n alueella. Metsäpeurakannan hoidon ja suojelun suuntaviivat on kuvattu maa- ja metsätalousministeriön vuonna 2023 julkaisemassa hoitosuunnitelmassa.

Hoitosuunnitelmassa voimakas tuulivoimarakentaminen on arvioitu isoksi riskiksi metsäpeurojen elinympäristöille. Rangifer-suvun alalajin (poro) on tutkimuksissa todettu välttelevän toiminnassa olevia tuulivoima-alueita (esim. Tolonen et. al. 2023)¹. Häiriövaikutukset ovat todennäköisesti merkittävimmät vasonnan ja vasanhoitojakson aikana. Häiriövaikutus riippuu mm. maiseman rakenteesta, puuston tuomasta näkö- ja äänisuojusta sekä topografiasta. Vasovilla ja vasojaan hoitavilla porovaatimilla tilankäytön väheneminen on havaittu selkeimmin 5 kilometrin säteellä voimaloista. Keski-Suomen 040

POPELY/1262/2023

28.6.2024

kaavaehdotuksen asiantuntija-arvioinnissa on myös käytetty 5 kilometrin vyöhykettä arvioitaessa tuulivoima-alueiden vaikutuksia metsäpeuraan. Samassa arvioinnissa pidetään epätodennäköisenä sitä, että tuulivoima-alueiden sisällä tai välittömässä läheisyydessä vasoisi tai hoitaisi vasaansa sama määrä vaatimia, kuin ennen tuulivoiman rakentamista. Tuulivoimaloiden rakennusaikainen häiriö aiheuttanee vielä voimakkaampaa alueen välttelyä.

Metsäpeurakannan suojelun kannalta tärkeintä on varmistaa nykyisten kesäelinympäristöjen ja niiden yhteyksien säilyminen huomioimalla tuulivoiman sijoittelussa lajin kesäaikaiset elinalueet, erityisesti Natura- ja luonnonsuojelualueilla. Lisäksi on erittäin tärkeää mahdollistaa metsäpeurojen kesäaikaisten elinalueiden vahvistuminen nykyisen vaellusreitit ympäristössä, jotta Suomenselän osakannan elinalueen yhtenäisyys ja eheys säilyy vähintään nykyisellään. Erityisen tärkeää on elinympäristön häiriöttömyyden ja kytkeytyneisyyden säilyttäminen niiden Natura-alueiden välillä, joiden suojeluperustelaji metsäpeura on.

Pohjois-Pohjanmaan alueella (ml. Vaalan ja Siikalatvan alueet) on toistaiseksi ollut metsäpeurojen kesäaikaisia elinalueita. Pääosa maakunnan peuroista vaeltaa vuosittain talvehtimaan Etelä- ja Keski-Pohjanmaalle. Metsäpeuroja on talvehtinut Kestilässä muutama oteeseen, joten seutu on myös potentiaalista talvilaidunalueita. Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahanke sijoittuu Suomenselän metsäpeurakannan kesäaikaisille elinalueille, kesä- ja talvilaidunalueiden väliselle vaellusreitille sekä 15-20 km etäisyydelle alueesta, jossa metsäpeuroja on myös talvehtinut.

Metsäpeura on suojeluperustelaji Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet -Natura-alueella, jota metsäpeura käyttää etenkin kesällä, vasonta- ja vasanhoitoaikana. Hanke sijoittuu ko.Natura-alueen välittömään läheisyyteen, pieneltä osin jopa Natura-alueelle. Lajin asiantuntijatahojen toimesta metsäpeuraa on esitetty vuonna 2023 suojeluperustelajiksi yös Veneneva-Pelson Natura-alueelle, perustuen lajin todennettuun esiintymiseen alueella. Lisäysoesitys löytyy mm. laji.fi -palvelusta. Metsähallitus esittää, että osana ympäristövaikutusten arviointia tulee laatia laadukas metsäpeuraselvitys. Selvityksessä täytyy arvioida suunnitellun tuulivoimahankkeen ja sen muiden keskeisten lineaaristen rakenteiden (mm. voimalinjat, tiet) vaikutus metsäpeurojen kesäaikaisiin elinalueisiin (vasomis- ja vasanhoitoalueet) ja niiden yhtenäisyyteen, päähuomion kohdistuessa Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet -Natura-alueeseen. Lisäksi tulee arvioida hankkeen vaikutukset vaelluksiin kesä- ja talvialueiden välillä. Selvityksessä tulee laatia arvio yhteisvaikutuksista, huomioiden erityisesti Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet -Natura-alueen lounaispuolella sijaitseva Metsälamminkankaan tuulivoima-alue. Selvityksessä tulee hyödyntää Metsähallituksen ja Luonnonvarakeskuksen valmistelemaa metsäpeuran kesäelinympäristömallia (julkaistaan kesällä 2024), Luonnonvarakeskuksen metsäpeurapantatietoja sekä täydentäviä maastohavaintoja. Vaikutukset metsäpeuraan suojeluperustelajina tulee esittää osana Rumala-Kuvaja-Oudonrimpien Natura-arviointia.

28.6.2024

Metsähallitus huomauttaa, että YVA-ohjelmassa mainittua heinäkuussa 2023 toteutettua helikopterilaskentaa ei voi lainkaan verrata Luonnonvarakeskuksen metsäpeurakannan seurantamenetelmiin. Luonnonvarakeskus käyttää helikopteria sulan maan aikana ainoastaan metsäpeurojen GPS-pannoittamiseen tai GPS-pannoitettujen metsäpeurojen tilan tarkastamiseen. Metsäpeuroja on erittäin haastavaa havaita helikopterista sulan maan aikana, jolloin peurat ovat levittäytyneet laajalle alueelle ja niiden yksilötiheydet ovat suhteellisen matalia.

Virkistyskäyttö ja maisema

Hankealueen lähellä sijaitseville suojelualueille aiheutuisi hankkeesta todennäköisesti merkittäviä maisemamuutoksia. TUULI-hankkeen maisemaselvityksessä on arvioitu hankealueen maisemavaikutusten muodostuvan suuriksi etenkin Rumala-Kuvaja-Oudonrimpien ja Veneneva-Pelson alueilla. Laajat ja maisemaltaan avoimet suoerämaa-alueet ovat maisemamuutoksille erityisen herkkiä, ja tämän kaltaiset alueet ovat maakunnan eteläosissa jo varsin harvinaisia, mikä lisää niiden arvoa myös erämaisina virkistyskäyttökohteina.

Lähimmille suojelualueille aiheutuvien maisemavaikutusten lisäksi hankkeessa tulee arvioida vaikutukset myös etäämpänä hankkeen vaikutusalueella sijaitseville Rokuan kansallispuistolle ja Oulujärven retkeilyalueelle, jotka ovat virkistyskäytön ja maiseman kannalta merkittäviä kohteita. Manamansalon kulttuurimaisemat ja Rokuanvaaran maisemat ovat myös valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Vaikutusten arvioinnissa on keskeistä huomioida yhteisvaikutukset olemassa olevien tuulivoima-alueiden ja muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

1) Tolonen et. al. 2023: How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review. Biological Conservation 288.

Oulun Seudun Sähkö Oy

Voimajohdon suunnittelualueella sijaitsee Oulun Seudun Sähkö Verkkopalvelut Oy:n omistamia 20 kV:n ja 0,4 kV:n johtoja. Nykyisten johtojen sijainti on otettava huomioon voimajohtohankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa.

karttakuva

Mahdolliset johtojen siirto- ja suojaamistarpeet ja niistä aiheutuvat kustannukset on selvitettävä erillisissä risteämäselvityksissä. Tarvittavat johtosiirrot ja suojaukset voidaan toteuttaa laskutyönä.

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Pohjois-Pohjanmaan liitto on osallistunut hankkeen YVA-menettelyn ennakkoneuvotteluun 23.2.2023. Maakuntakaava muodostaa keskeisen lähtökohdan seudullisten tuulivoimahankkeiden suunnittelulle. Kaavan tavoitteena on tuulivoimarakentamisen

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 038 000

www.ely-keskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo

PL 86, 90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

28.6.2024

kokonaisuuden ohjaaminen ja vaikutusten hallinta koko maakunnan tasolla. Maakuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioiminen edellyttää, että kaavan tavoitteet, periaatteet, kaavassa osoitettujen alueiden rajaamisen perusteet ja kaavan suunnittelumääräykset otetaan suunnittelussa huomioon.

Maakuntakaavassa osoitetut tuulivoima-alueet ovat ensisijaisia seudullisten tuulivoima-alueiden sijoittamispaikkoja. Maakuntakaava on luonteeltaan yleispiirteisin alueidenkäytön suunnitelma; siinä esitettyjen tuulivoima-alueiden rajaukset täsmentyvät kunta-kaavan yhteydessä laadittavan YVA-menettelyn ja muiden vaikutustarkastelujen perusteella. Maakuntakaavan joustavuudesta johtuen kuntakaavaratkaisu voi riittävässä selvityksillä perustellen erota maakuntakaavassa osoitetuista tv-alueiden rajauksista. Hankekohtaiset maakuntakaavaa tarkemmat selvitykset, ympäristövaikutusten arviointi (YVA), mukaan lukien yhteisvaikutusten arviointi ovat ratkaisevina tekijöinä tässä arvioinnissa. Käytännössä osa kuntakaavassa esitetyistä tuulivoimaloista voi sijoittua maakuntakaavan tv-alueen ulkopuolelle, mikäli eroavaisuus on yksityiskohtaisemmassa kaavassa perusteltu siinä laadituilla, maakuntakaavatasoa tarkemmilla selvityksillä ja vaikutusten arvioinnilla. Tuulivoimaosayleiskaava ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kanssa, eikä kaava saa vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista.

Hankkeen suhde voimassa oleviin maakuntakaavoihin

Pohjois-Pohjanmaalla on neljä lainvoimaista maakuntakaavaa: 1.-3. vaihemaakuntakaavat ja Hanhikiven ydinvoimamaakuntakaava. Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaava (2006) on kumoutunut 3. vaihemaakuntakaavan saatua lainvoiman KHO:n päätöksellä 17.1.2022. Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti maakuntakaava ohjaa seudullisesti merkittävää eli lainvoimaisten maakuntakaavojen osalta vähintään kymmenen voimalaa käsittävän hankkeen tuulivoimarakentamista.

Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimapuiston hankealuetta ei ole osoitettu tuulivoimaloiden alueena lainvoimaisissa vaihemaakuntakaavoissa. Honkalankankaan hankealue rajautuu luoteessa 3. vaihemaakuntakaavassa osoitettuun tv-1 370 alueeseen (Naulankangas). YVA-ohjelmaraportissa on selkeästi kuvattu lainvoimaisissa vaihemaakuntakaavoissa hankealueelle ja sähkönsiirtoreitille sekä näiden vaikutusalueille osoitetut kaavamerkinnot ja suunnittelumääräykset.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava ja TUULI-hanke

Pohjois-Pohjanmaan liitossa on vireillä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatiminen. Yhtenä merkittävänä teemana energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa tarkastellaan maakunnan tuulivoiman kokonaisuutta, uusia potentiaalisia tuulivoima-alueita ja sähkönsiirtoa maakunnassa TUULI-hankkeen pohjalta (Kestävä tuulivoimarakentaminen Pohjois-Pohjanmaalla), jota toteutettiin 1.6.2020-30.4.2023 välisenä aikana. TUULI-hankkeessa on valmistunut useita tuulivoimatuotantoa ja sijoittamista koskevia taustaselvityksiä kuten linnuston päämuuttoreitin päivitysselvitys, viherrakenne- ja ekosysteemipalveluselvitys, susireviiriselvitys, sähkönsiirtoselvitys,

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 038 000

www.ely-keskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo

PL 86, 90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

POPELY/1262/2023

28.6.2024

maakotkaselvitys ja maisemaselvitys. TUULI-hankkeen sijainninhjausmalli valmistui kesäkuussa 2022 ja sen tulokset olivat energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa esitettävien tuulivoima-alueiden lähtökohtina. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa seudullisen kokoluokan tuulivoimaloiden alueeksi on maa-alueilla (tv-1) määritelty pinta-alaltaan vähintään 7 km² suuruiset tuulivoimaloiden alueet. Tällaiselle alueelle voisi sijoittua noin 7 voimalaa. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan valmisteluvaiheen kuulemisaineisto (kaavaluonnos) oli nähtävillä 8.8.-23.9.2022. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa osoitettiin teoreettisen sijainninhjausmallin pohjalta uusia tuulivoimaloiden alueita (tv-1, tv-2 ja tv-3) sekä päivitettiin 1. ja 3. vaihemaakuntakaavassa osoitettuja lainvoimaisia tv-alueita. Pohjois-Pohjanmaan TUULI-hankkeessa Neittävänvaaran-Honkalankankaan tuulivoimapuiston hankealue tunnistettiin suurimmaksi osin tuulivoimapotentiaalisiksi alueiksi. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan valmisteluaineistossa Vaalan Honkalankankaan alueelle osoitettiin uusi tuulivoimaloiden alue tv-3 542 (Rosimo). Neittävänvaaran alueelle ei energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan luonnoksessa osoitettu tuulivoimaloiden aluetta. Tv-3 542 (Rosimo) -alueen pohjoispuolelle osoitettiin uusi laajempi tuulivoimaloiden alue tv-1 402 (Naulakangas), jolle sijoittui Naulakankaan ja Painuan kanavan tuulivoimahankkeet. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavaluonnoksessa osoitettiin lisäksi myös valtioneuvoston 18.11.2021 päätöksen mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021), uuden luokittelun mukaiset pohjavesialueet (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus) ja vuosina 2019-2023 kartoitetut ja päivitetyt perinnebiotoopit (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Metsähallitus) valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien osin.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomais ehdotusvaiheessa seudullisesti erkittäviä tuulivoimaloiden alueita (tv-1 ja tv-2) on tarkasteltu uudelleen luonnoksesta saadun palautteen, uusien kansallisten ja maakunnallisten sekä hankkeissa laadittujen selvitystietojen ja yhteisvaikutustarkastelun pohjalta. Tuulivoimaloiden alueet ovat täsmentyneet kaavaluonnoksesta esitetyistä ratkaisusta. Tuulivoimaloiden alueisiin on tulleet vaikutusten arvioinnin perusteella rajausmuutoksia, alueita on poistettu ja joitakin alueita on lisätty.

Oulujärven länsipuolelle sijoittuvien maakuntakaavojen tuulivoimaloiden alueiden kokonaisuuteen on tullut muutoksia viranomais ehdotusvaiheeseen. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomais ehdotuksessa (19.12.2023) Vaalan Honkakankaan alueelle luonnoksessa osoitettu tuulivoimaloiden alue tv-3 542 (Rosimo) poistettiin ja Siikalatvan Neittävänvaaran alueelle osoitettiin uusi tuulivoimaloiden alue tv-1 405 (Neittävänvaara). Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahankkeen luoteisin osa sijoittuu tv-1 405 alueelle.

Luonnoksessa osoitettu tv-1 402 (Naulakangas) alue kumottiin ja alueelle palautettiin uppeampi lainvoimaisen 3. vaihemaakuntakaavan mukainen tv-1 370 alue (Naulakangas). Tuulivoimaloiden alueiden rajausmuutoksilla vähennettiin merkittävästi haitallisia vaikutuksia Painuanlahden ja Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet Natura-alueisiin ja

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 038 000

www.ely-keskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo

PL 86, 90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

POPELY/1262/2023

28.6.2024

linnustollisesti erittäin merkittävälle alueelle. Tuulivoima-alueille ja niiden läheisyydessä on myös merkittäviä metsäpeuran elinympäristöjä. Viranomaisehdotuksen kaavaratkaisu vähensi myös maakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle ja kylien saartoon kohdistuvia yhteisvaikutuksia.

Tuulivoimaloiden alueista on laadittu kohdekuvaukset ja ne löytyvät energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksen kaavaselostuksen liitteestä 2 maakunta-kaavoituksen julkisilta verkkosivuilta <https://www.pohjois-pohjanmaa.fi/kehittaminen/maakuntakaava/ilmastomaakuntakaava/>.

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheen maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukainen (MRA 13 §) viranomaiskuuleminen järjestettiin 10.1.-23.2.2024. Viranomaisehdotusvaiheen lausuntokooste ja vastineet palautteeseen hyväksyttiin maakuntahallituksessa 6.5.2024 (§ 85). Maakuntakaavan ehdotusvaiheessa on toteutettu yleispiirteinen Natura-alueita koskeva riskiselvitys (ei vielä julkaistu), jossa tarkastellaan Pohjois-Pohjanmaan Natura-alueille tuulivoimarakentamisesta kohdistuvia vaikutuksia ja Natura-alueiden ulkopuolisten suojelualueiden ekologista verkostoa. Tulokset saadaan käyttöön Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan ehdotusvaiheen julkiseen kuulemiseen syksyllä 2024. Tämä voi Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahankkeen osalta tarkoittaa sitä, että vaihemaakuntakaavan tv-1 aluerajaus tarkentuu julkiseen ehdotusvaiheeseen. Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan hyväksymiskäsittelyn tavoiteaika on loppuvuodesta 2024.

Neittävänvaara-Honkalankankaan YVA-ohjelmaraportissa ei ole jostain syystä huomioitu energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan etenemistä viranomaisehdotusvaiheeseen eikä hankkeen suhdetta viranomaisehdotuksen kaavaratkaisuun ole esitetty. Hankkeen YVA- ja kaavoitusmenettelyssä on kiinnitettävä erityistä huomiota energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan viranomaisehdotuksen ja edelleen syksyllä 2024 nähtäville tulevan julkisen kaavaehdotuksen kaavaratkaisuun ja aluetta koskeviin tunnistettuihin vaikutuksiin. Myös energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavoituksen ehdotusvaiheessa laadittujen maakotka- ja maisemaselvitysten tulokset ja 10.6.2024 maakuntahallituksessa käsiteltävän Natura-alueita ja ekologista verkostoa koskevan selvityksen tulokset on huomioitava Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahankkeen YVA- ja kaavoitusmenettelyissä. Lisäksi on arvioitava hankkeen vaikutukset voimassa olevissa vaihemaakuntakaavoissa alueelle ja sen läheisyyteen osoitettuihin kaavamerkintöihin ja suunnittelumääräyksiin.

Voimassa olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukaan seudullisesti merkittävää tuulivoima-aluetta ei voida kunnassa hyväksyä ennen kuin alue on maakuntavaltuuston hyväksymässä maakuntakaavassa seudullisesti merkittävänä tv-alueena. Maakuntavaltuuston hyväksymispäätös voi olla valituskäsittelyn alaisena oikeusasteissa eli maakuntakaavan ei tarvitse olla lainvoimainen (kuulutettu voimaan ilman lainvoimaa MRL 201 §:n mukaisesti). Kuntakaavan selvitykset ja kaavoitus voivat kuitenkin edetä ehdotusvaiheen kuulemiseen saakka.

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 038 000

www.ely-keskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo

PL 86, 90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

POPELY/1262/2023

28.6.2024

Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan laatimisen tueksi on valmistunut selvitys tuulivoimarakentamisen vaikutuksista maakotkapopulaatioon (vaarantunut, rauhoitettu, lintudirektiivin liitteen I laji). Maakotkaa on tarkasteltu myös energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan Natura-alueiden riskiselvityksessä (maakuntahallitus 10.6.2024). Selvityksien mukaan hankkeella voi olla merkittäviä kielteisiä vaikutuksia lähialueen maakotkareviireihin. Hankkeen vaikutukset maakotkaan on arvioitava huolellisesti. Vaikutusten arvioinnin yhteydessä on esitettävä lievennystoimenpiteitä.

Metsäpeura on luontodirektiivin II-liitteen laji, jonka elinympäristöille on osoitettava riittävä määrä suojelualueita kannan elinvoimaisuuden turvaamiseksi. Pohjois-Pohjanmaalla metsäpeura on suojeluperustelaji neljällä Natura-alueella, joista yksi on Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet Natura-alue. Maa- ja metsätalousministeriö on julkaissut syyskuussa 2023 päivitetyn Suomen metsäpeurakannan hoitosuunnitelman, jonka tavoitteena on Suomen metsäpeurakannan säilyminen suotuisalla suojelutasolla. Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan Natura-alueiden riskiselvityksen mukaan Rumala-Kuvaja-Oudinrimmet Natura-alueeseen kohdistuu riski vaikutusalueen tuulivoima-alueista ja sähkönsiirrosta.

Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahankkeen todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia kohdistuu myös yhteisvaikutuksiin toiminnassa olevien tuulivoimapuistojen ja muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimapuistoa voidaan pitää sijaintinsa puolesta luvitetun Naulakankaan tuulivoimapuiston laajennuksena. Yhteisvaikutuksia kasvattaa hankkeen sijoittuminen toiminnassa olevien Metsälamminkankaan ja Kokkonevan tuulivoimapuistojen lähivaikutusalueille. Yhteisvaikutukset korostuvat erityisesti Natura-alueisiin, linnustoon, metsäpeuraan, ekologiin yhteyksiin, maisemaan, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen ja sähkönsiirtoon kohdistuvissa vaikutuksissa. Yhteisvaikutukset on arvioitava huolellisesti.

Pohjois-Pohjanmaan Museo, Arkeologia

YVA-ohjelmassa esitetään muinaisjäännöstilanne ja hankkeen mahdollisia vaikutuksia niihin kohdissa 4.3.4 ja 5.13. muinaisjäännösrekisterin mukaisesti vuoden 2023 tilanteessa. Hankealueelta tunnetaan kaksi muinaisjäännöstä (muinaisjäännösrekisteri 24.5.2024): Vanhanhaudankangas (muinaisjäännösrekisterin kohdetunnus 1000031770) ja Hautakangas (1000031769), jotka on ohjelmassa mainittu. Molemmat on todettu ja tarkastettu vuoden 2017 Vaalan täydennysinventoinnissa. Näiden lisäksi hankealueella on yli 20 Museoviraston LIDARK-hankkeessa tunnistettua tervahautaa/hiilimiilua.

Itäisen siirtoreittivaihtoehdon SVE A lähietäisyydeltä tunnetaan ohjelmassa mainittujen lisäksi kolme kiinteää muinaisjäännöstä Sirkkapuro 3 (1000048398), Sirkkakaarto 6 (1000049718) sekä Painuan kanava eli Siikajoen uittokanava (1000008027). Näiden lisäksi reitin varrella on kaksi LIDARK-kohdetta. Reitillä on Ilpparin kautta ilmoitettuja löytöpaikkoja, jotka on merkitty rekisteriin irtolöytöpaikkoina Sirkkasuo 3 (1000041370)

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 038 000

www.ely-keskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo

PL 86, 90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

POPELY/1262/2023

28.6.2024

ja Sirkkasuo 4 (1000041371). Näistä Sirkkasuo 3 on aivan reitillä. Kun sen viereltä on paikalle tehdyn tarkastuksen jälkeen tehty lisälöytö, tulee tämän löytökeskittymän luonne selvittää inventoinnin aikana, etenkin kun myös aivan näiden lähialueelta on vastikään tehty uusia löytöjä. Suurin osa suunnitellusta reitistä – väli Nuojua-Vahtivuonkangas – on inventoitu vuonna 2020 (Vaala, Joroinen, voimajohtolinjan – Järvilinnan – arkeologinen inventointi 2020).

Läntisen sähkönsiirtolinjavaihtoehdon SVE B varrella lähietäisyydeltä (100 metriä linjasta) on ohjelmassa mainittu neljä kohdetta. Reitillä varrella on kaksi LIDARK-kohdetta, joista toinen m.j.-rekisterissä mahdollisena muinaisjäännöksenä. Lisäksi reitillä varrella on Sorsaperällä linjan molemmille puolin ulottuva Museoviraston Ilmoituspalvelu ILPPARIIN tehtyjen ilmoitusten rypäs. Ilpparilöytöjen ajoitus ja luonne sekä etäisyys reitistä on kuitenkin sellainen, että näitä ei edellytetä tarkastettavan hankkeessa. Osa suunnitellusta reitistä on inventoitu vuonna 2022 (Metsälinja II voimajohtolinjan arkeologinen inventointi).

Hankealueelle tullaan tekemään arkeologinen inventointi. Inventoinnissa tulee tarkastella hankealue kattavasti. Koska kaavassa osoitetut tuulivoimaloiden alueet mahdollistavat alueellaan muuttuvan maankäytön (voimaloiden sijoittumisen, tukitoimien alueet) tulee tuulivoimaloiden suunnitellut alueet tarkastaa kokonaisuudessaan inventoinnin aikana. Myös muut muuttuvan maankäytön alueet (tiet, kaapelireitit, sähköasemien paikat, maa-aineksenottoalueet ym.) tulee inventoida. Voimajohtojen osalta tulee tarkastella olevien johtojen vierusta niiltä reittisuuksilta, joita ei ole tarkastettu vuosien 2020 ja 2022 inventoinneissa. Kun kyseessä on vanhan linjan vierelle tuleva reitti, riittää reitin tarkastaminen suunnitellun linjan puolelta 100 metrin etäisyydeltä olevasta linjasta. Nuojuan sähköaseman länsipuolella suunniteltu johtoreitti kuitenkin sijoittuu uuteen käytävään alueelle, jota ei tietävästi ole aiemmin inventoitu. Tällä alueella vaikuttaa Lidar-aineiston perusteella olevan useita kuoppia tunnetun muinaisjäännösalueen ulkopuolella. Nämä tulee tarkastaa inventoinnin aikana. Osa edellä mainituista potentiaalisista kohteista sijaitsee vuosina 2020 ja 2022 tarkastetuilla reiteillä. Myös nämä uudet mahdolliset kohteet tulee tarkastaa inventoinnissa. Inventoinnissa tulee käyttää tarkinta alueelta olevaa laserkeilausaineistoa.

Tämä lausunto tulee toimittaa tiedoksi arkeologisen selvityksen tekijöille. Inventoijien tulee olla yhteydessä alueelliseen vastuumuseoon ennen maastoon menemistä, jotta museo voi toimittaa inventoijille Museoviraston LIDARK-kohteiden paikkatiedot sekä mahdolliset muut arkeologiset havainnot.

Arkeologisen tutkimuksen tekijän tulee toimittaa raportti digitaalisena arviointia varten Pohjois-Pohjanmaan museolle (kulttuuriymparisto.ppm@ouka.fi). Raportin lisäksi museolle on toimitettava kohteiden sijaintitiedot ja rajaukset digitaalisena paikkatietom muodossa. Arvioinnissa varmistetaan, että selvitykset vastaavat niille asetettuja tavoitteita ja laatuvaatimuksia. Tutkimusraporttien kohdetiedot tallennetaan muinaisjäännösrekisteriin, jonka tietoja voi selata kaikille avoimessa Kulttuuriympäristön palveluikkunassa

POPELY/1262/2023

28.6.2024

www.kyppi.fi. Raportit toimitetaan myös Museovirastoon, jossa se tallennetaan sähköiseen asianhallintajärjestelmään ja aikanaan julkaistaan palvelussa <https://asiat.museovirasto.fi/>. Verkossa julkaistava tutkimusraportti ei saa sisältää yksityishenkilöiden henkilötietoja, esim. maanomistajan nimiä tai osoitteita.

Vasta inventoinnin jälkeen on mahdollista arvioida lähemmin hankkeen vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön.

Pohjois-Pohjanmaan Museo, Rakennettu kulttuuriympäristö

Neittävänvaaran – Honkalankankaan tuulivoimahankkeen ja hankkeen sähkönsiirron YVA-ohjelmassa on alustavasti tunnistettu hankkeen vaikutusalueella sijaitsevat valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. YVA-ohjelman mukaan maisemallisten kokonaisuuksien yleispiirteinen vaikutustarkastelu on rajattu ulottumaan noin 20 kilometrin säteelle hankealueesta. Kulttuuriympäristöön kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan noin 15 kilometrin tarkastelualueella ja tältä alueelta tarkastellaan valtakunnallisiin ja maakunnallisiin arvoin kohdistuvat vaikutukset. Maisemavaikutusten arviointimenetelminä käytetään YVA-ohjelmaan mukaan maisema-analyysiä, kuvasovitteina tehtyjä havainnekuvia, näkemäalueanalyysiä sekä maastohavaintoihin perustuvaa asiantuntija-arvioita.

Sähkönsiirtoa varten tuulivoimalat liitetään alueen koillispuolella sijaitsevalla Nuojunkankaan sähköasemaan. Nuojunkankaalle 82 tarkastellaan kahta vaihtoehtoista sähkönsiirtoreittiä SVE A ja SVE B, joista molemmat kulkevat olemassa olevien voimajohtojen rinnalla.

Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoima-alue sijoittuu Siikalatvan ja Vaalan kuntarajalle. YVA-ohjelman mukaan voimaloita tulee näkymään selvästi Pihkalanrannan-Mäläskän kulttuurimaisemien suuntaan Siika- ja Neittävänjokivarsille. Myös Säräisniemen ja Oulunjärven suuntaan näkyvyys on hyvä.

Suunnitellulla tuulivoima-alueella tai sen lähiympäristössä ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita (VAMA). Lähin VAMA-alue, Rokuanvaaran maisemat, sijaitsee Vaalassa noin 15 kilometriä lähimmästä suunnitellusta tuulivoimalasta koilliseen. Suunnitellut sähkönsiirtoreitit ylittävät maisema-alueen. Toinen lähiympäristön VAMA-alue on Manamansalon kulttuurimaisemat Oulunjärven rannalla, noin 21 kilometriä itään lähimmistä suunnitelluista tuulivoimaloista.

Maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita hankealueen lähistöllä ovat: Pihkalanrannan-Mäläskän kulttuurimaisemat Siika- ja Neittävänjokivarsilla (etäisyys suunnitelluista voimaloista lähimmillään noin 1,9 km), Hyvölänrannan kulttuurimaisema (7 km), Säräisniemi (9,9 km), Neittävän kylä (11 km) sekä Tavastkengän kulttuurimaisema (13 km). Lisäksi suunnitellut sähkönsiirtoreitit ylittävät maakunnallisesti arvokkaan Oulujoen kulttuurimaiseman ja voimalaitokset.

POPELY/1262/2023

28.6.2024

Lähimmät valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY-alueet) ovat Painuan uittokanava noin 5,6 kilometriä lähimmistä voimaloista koilliseen ja Keisarintie, noin 10 kilometriä lähimmistä voimaloista koilliseen. Säräisniemen alueelle sijoittuu myös maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (noin 8,2 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista). Maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristökohde lähialueella on Pelson vankilan 1930- ja 40-luvun rakennukset, jotka sijaitsevat lähimmillään noin 10 kilometrin etäisyydellä lähimmistä suunnitelluista voimaloista. Myös Kestilän kirkonkylän alueella sijaitsee useita maakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita.

Neittävänvaaran – Honkalankankaan tuulivoimahankkeen maisemalliset vaikutukset tulee arvioida tarkkaan edellä mainittujen alueiden ja kohteiden osalta.

Pohjois-Pohjanmaan Pelastuslaitos

Pelastusviranomaisen on tutustunut asiakirjoihin ja pyytää huomioimaan tämän lausunnon liitteenä olevan Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitoksen ohjeen tuulivoimapuiston suunnitteluun ja rakentamiseen.

Pelastuslaitos antaa tarkemmat tuulivoima-alueiden riskienhallintaan ja operatiivisiin toimintaedellytyksiin liittyvät lausunnot pyynnöstä rakennuslupavaiheessa.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piiri ry

Neittävänvaaran-Honkalankankaan tuulivoimahankkeelle ei ole varausta lainvoimaisissa maakuntakaavoissa. Lainvoimainen on ainoastaan Naulakankaan varaus tv-1 370. viranomaislausuntokierroksen läpikäyneessä energia- ja ilmastovaihemaa-kaavan ehdotuksessa on varaus tv-1 405 Neittävänvaara Naulakankaan varauksen länsipuolella. Vaihemaakuntakaavaehdotuksen varaus poikkeaa erittäin merkittävästi hankesuunnitelmassa esitetystä rajauksesta. YVA-ohjelmassa esitettävä hanke rajautuu itäosastaan Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet Natura 2000 -alueeseen ja osittain myös suojelualueelle. Neljännen vaihemaa-kaavaehdotuksen kohdekuvauksessa (liite 2) todetaan rajauksen ratkaisun perustuvan tarpeeseen suojella seudun linnustoa ja metsäpeuran elinympäristöä ja kasvattaa tuulivoimarakentamisen etäisyyttä Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet Natura-alueeseen. Vaihemaakuntakaavaehdotuksen kohdekortin mukaan varauksesta tv-1 405 on matkaa Natura-suojelualueelle 7,5 kilometriä, kun taas hankkeessa se olisi 0 kilometriä. VE2:ssa välimatkaa lähimmistä voimaloista suojelualueelle on lisätty, mutta räikeä ristiriita vaihemaa-kaavan ehdotuksen kanssa säilyy ja se edellyttää kolmannen, tv-1 405 varauksen rajausta suurin piirtein noudattavan vaihtoehdon tarkastelua.

28.6.2024

Hankealueen maastoa kuvataan yksitoikkoiseksi ja lajistoltaan köyhäksi talousmetsäksi. Toisaalta metsien mainitaan olevan eri ikäisiä. "Merkittävimpiä luontoarvoja ovat ojittamattomina säilyneet

suoalueet, luonnontilaisen kaltaiset vesistöt ja niiden ranta-alueet ja luonnontilaisen kaltaiset varttuneemmat metsäkuviot." Kaikki luontoselvitykset on pääosin tehty vuosina 2022 ja 2023, mutta varsinaisia selvitysten tuloksia luvataan paljastaa vasta arviointiselostuksessa.

Maastoselvitykset on ohjelman mukaan kohdennettu pääasiassa alueille, joille tuulivoimarakentaminen tai sen vaikutukset kohdistuvat. Tuulivoimaloiden pystyttäminen avohakkuineen ja tiestöineen kuitenkin pirstoo koko hankealueen. Luontotyypeistä ja lajeista tarjottava sirpaleinen tieto estää hahmottamasta sen ekologista merkitystä. Ohjelmassa ei ole sellaista karttaakaan, josta voisi päätellä, missä sijaitsevat suoluontokohteet, missä vanhemman metsän laikut tai missä virtaavat ne mainitut luonnontilaisen kaltaiset vesistöt ranta-alueineen ja miten voimalapaikat ja tiestö on niiden väleihin sijoitettu.

Hankealueen läpi kulkee ekologinen yhteys Oulujärveltä Lumijoelle. Se yhdistää toisiinsa Liminganlahden eteläpuoliset laajat ja yhtenäiset metsäalueet ja Rumala-Kuvaja-Oudonrimmet, Veneneva-Pelson, Revonneva-Ruonnevan, Haaranen, Huhtaneva-Luminevan sekä Hailuodon etelärannalle sijoittuvan Isomatala-Maasyvänlahden. Ohjelmassa ekologista yhteyttä ei mainita lainkaan. Se on merkittävä puute, sillä yhteyden huomioon ottaminen ei ole vapaaehtoista. Se on osa maakuntakaavan maankäytön ohjausta ja sillä on vaikutusta voimaloiden ja tiestön sijoitteluun ja hankekokonaisuuden vaikutuksiin luonnon monimuotoisuuteen.

Ohjelman perusteella arvioiden Neittävänvaaran-Honkalankankaan tuulivoimahankkeen vaihtoehtoja kumpikaan ei vaikuta toteuttamiskelpoiselta. Hankkeesta on samaan aikaan vireillä osayleiskaavoitus. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä tulee hyödyntää niin, ettei osayleiskaavaluonnosta laadita ainakaan VE1:n 42 voimalan kokonaisuudesta, Siikalatvan kunnan osa-alueella 24 ja Vaalan 18.

STUK, Säteilyturvakeskus

Säteilyturvakeskuksella ei ole lausuttavaa Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahankkeen ja hankkeen sähkönsiirron YVA-ohjelmaan (POPELY/1262/2023).

Suomen Erillisverkot Oy

Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

28.6.2024

Telia Finland Oyj

Telialla on huomautettavaa Neittävävaara-Honkalankankaan tuulivoimahankkeesta. Hankealueen läpi kulkee Telian radiolinkki oheisen liitekartan mukaisesti Pyydämme toimittamaan lähimmäs linkkijännettä suunniteltujen tuulivoimaloiden sijaintikoordinaatit Telialle, jotta radiolinkin ja voimaloiden todellinen etäisyys toisistaan voidaan vahvistaa ja tarvittaessa selvittää radiolinkin korvausvaihtoehdot ja arvioida korvauskustannukset. Kunkin tuulivoimalan lavan ja radiolinkin välinen etäisyys tulee olla aina vähintään n.100 metriä.

Telia edellyttää, että radiolinkin korvaamiseen liittyvät kustannukset hyvitetään Telialle tuulivoimahankkeen toimesta mikäli tuulivoimala katkaisee radiolinkin. Muussa tapauksessa linkkijänteen kohdalle suunnitellut tuulivoimalat on sijoitettava toisin tai jätettävä rakentamatta.

Hankkeen sähkönsiirto johdoista pitää tehdä erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta (risteämät ja rinnakkain kulkevat johdot).

Lisätietoja antaa tarvittaessa production-desk@teliacompany.com.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Tukesilla ei ole lausuttavaa Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelmasta.

Väylävirasto

Tuulivoimaloiden sijaintia suhteessa liikenneväyliin ohjeistetaan Väyläviraston Tuulivoimalaohjeessa (Liikenneviraston julkaisu 8/2012), joka tulee huomioida voimaloiden sijoittamisessa. Tuulivoimalan vähimmäisetäisyys on voimalan kokonaiskorkeus torni+lapa) + suoja-alue liikenneväylän keskeltä lukien.

Tuulivoimalahankkeen suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan. Erikoiskuljetusluvissa lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus. Voimaloiden osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille, kuten tasoristeyskansien vahvistamiselle ja leventämiselle, todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Asian osalta tulee olla yhteydessä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle. Liittymäluvut maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus.

POPELY/1262/2023

28.6.2024

Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Jos tasoristeysten käyttö lisääntyy tuulivoimaloiden rakentamisaikaisen liikenteen takia merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, on tienpitäjän haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttava Väyläviraston lupa. Väylävirasto voi liittää lupapäätökseen tasoristeysten rakentamista, uudenlaista käyttöä, kunnossapitoa ja poistamista sekä tasoristeyskseen liittyvää tietä koskevia ehtoja, joiden toteutus kokonaisuudessaan tai osittain, voi jäädä luvanhakijan vastuulle. Tasoristeysluvan tarpeesta voi olla yhteydessä Väylävirastoon, kirjaamo@vayla.fi.

Lisätietoja tasoristeysten ylittämisen suunnitteluun ja toteutukseen liittyen on ohjeessa: "Erikoiskuljetukset rautatien tasoristeyksissä" (Väyläviraston julkaisuja 8/2021 sekä tiivistelmä).

Väylävirasto pyytää ottamaan huomioon tuulivoimalan osien kuljettamisreittien suunnittelussa Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet, jotka löytyvät sivulta: <https://vayla.fi/suunnittelu-rakentaminen>.

Suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylvää estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Väylävirasto muistuttaa, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet"-ohjeen (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018). Ohjetta tulee noudattaa siinäkin tapauksessa, että uusi johto rakennetaan olemassa olevan johdon rinnalle.

Työhön, joka kohdistuu maantiehen tai tapahtuu tiealueella tai edellyttää liikenteen ohjausta ja varoittamista liikennemerkkein, on oltava ELY-keskuksen lupa. Lupa tarvitaan myös rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle. Lupa voidaan myöntää, jos toimenpiteestä ei aiheudu vaaraa liikenteelle eikä haittaa tienpidolle. Työluvalla voidaan myöntää myös tieliikennelain 187 §:ssä tarkoitettu lupa tien tilapäiseen sulkemiseen silloin, kun sulkeminen liittyy tiealueella työskentelyyn.

Väylävirasto kiinnittää huomiota siihen, että kumpikin sähkönsiirtovaihtoehto risteää Oulu-Kontiomäki-radan kanssa. Rautatiealueella voimajohtojen rakentaminen tapahtuu lunastusluvalla. Lunastusluvan lisäksi voimalinjan rakentaminen rautatietä risteävästi vaatii sopimuksen rautatiealueella työskentelystä (ratalaki 36 §). Sopimuksen yhteydessä varmistetaan turvallinen työskentely ja vastuut rautatien risteämissä. Sähköradan ylityksissä tulee olla vapaata tilaa vähintään 12,4 metriä kiskonselästä lukien. Korkeusvaatimus voi olla tätäkin suurempi, mikäli risteämisen kohdalla on muita ratateknisiä laitteita. Väyläviraston käytönjohtaja Janne Nieminen allekirjoittaa ja hyväksyy sähköradan ylitykset voimajohtojen osalta.

Työskenneltäessä ja liikuttaessa rata-alueella ja myös radan suoja-alueella on tarkistettava aina ratatyöluvan tarve. Rautatiealueella ja myös radan suoja-alueella

POHJOIS-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 038 000

www.ely-keskus.fi

Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo

PL 86, 90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

POPELY/1262/2023

28.6.2024

työskenneltäessä ja liikuttaessa on noudatettava Väyläviraston ohjetta Radanpidon turvallisuusohjeet TURO (Väyläviraston ohjeita 111/2023), ohjetta Valtion rataverkon haltijan osaamis- ja pätevyysvaatimukset (Väyläviraston ohjeita 21/2022) sekä tarvittaessa Sähkörataohjeita (Liikenneviraston ohjeita 7/2016). Työn tarvitsemista rautatieliikenteen liikennekatkoista on sovittava erikseen Fintraffic Raide Oy:n liikennesuunnitelun kanssa.

Väylävirasto huomauttaa, että ajantasainen ohje on aina tarkistettava ohjeluettelosta Väyläviraston verkkosivuilta (<https://vayla.fi/palveluntuottajat/ohjeluettelo>).

Maanteiden osalta lausuu tarkemmin Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen L-vastuualue.

Mielipide 1

Tuulivoimalasuunnitelmissa unohdetaan (ehkä tarkoituksellakin) ainakin kaksi merkittävää asiaa.

1. Tuulivoimalat aiheuttavat suuren tulipaloriskin. Kun on tutkittu (mm. Nasa) tuulivoimaloiden ympäristövaikutuksia, niin on huomattu niiden kuivattavan ympäristöään merkittävästi. Jopa 5% enemmän kuin ilman tuulivoimaloita. Tällainen lisäkuivuminen kuivana ja tuulisena kesänäsaattaa vaarantaa laajat alueet tuhoisille maastopaloille. Kuten Pohjois-Pohjanmaan palolaitoksen ilmoituksessa todetaan, he eivät pystysammuttamaan tuulivoimalapaloja, koska koneistot sijaitsevat niin korkealla. Paloja sattuu ja joskus se tulee tapahtumaan kriittiseen aikaan, jolloin laajan metsäpalon riski on todella suuri. Muutoikin tuollainen kuivuminen on vaarallista metsäluonnolle. Sen seurauksena ainakin metsän kasvu heikkenee kangasmailla.

2. Tuulivoimalat kuluvat toiminta-aikanaan koko ajan, mikä todetaan myös valmistajan toimesta. Näiden isojen tuulivoimaloiden kuluminen on n. 1000 kg vuodessa. Kytännössä koko tämä kuluminen on mikromuovipäästöä. Tiedetään jo nyt varmuudella, että ainakin ihmisten elimistöstä löytyy mikromuovihiukkasia. Niiden vaikutusta meidän terveyteen ei tiedetä, mutta suurella todennäköisyydellä ne eivät ole positiivisia. Tuulivoimaloistaleviävä mikromuovipilvi pitää mallintaa ja sen vaikutukset arvioida pahimman mahdollisen skenaarion mukaan (vrt. asbesti). Jos alueella rakennetaan 42 voimalaa, niin vuotuinen päästö olisi siis 42 tonnia mikromuovia ja 30 toimintavuodessa 1260 tonnia mikromuovia ympäristöön. Vallitsevat tuulet kuljettaisivat hiukkaset pääosin kohti Oulujärveä ja josta hiukkaset kulkeutuvat Oulujokea myöten aina Ouluun asti.

Eihän tämä mikromuovi ole vain ihmisten terveyden kannalta haitallista, mutta myös koko muu luonto kärsii. Voiko se pilata myös koko ihmisten ruoantuotannon?

28.6.2024

Mielipide 2

Tuollahan pesii pöllöjä esim lapinpöllöjä ja suopöllöjä paikka [REDACTED] ja karhut käyttää kulkureittinä tuota aluetta

Mielipide 3

YVA menettely antaa varsin laajan ja seikkaperäisen kuvauksen vaikutusten arvioinnista. Suunnittelun tuulivoimapuistoalueen keskelle jäävän Mustamaan kylään vaikutusten arvioinnissa olisi parannettavaa. Kaikkien kylän vaikutusalueella olevien puistojen yhteisvaikutus tulee tutkia, millaisia vaikutuksia niistä voi aiheutua. Suunnitelmat painottuvat liikaa teknis- taloudellisiin perusteisiin. Miten mitataan inhimillisten haittojen vaikutukset? On huomioitava, että ympäristön puistoista suurin osa hyödystä tulee ohjautumaan kyläläisten ulkopuolelle. Honkalankankaan puiston maanvuokraajista taitaa yhden kiinteistön omistajat ainoastaan hyötyä vuokratuotoista. Ensisijaisina kärsijöinä haitoista ovat viidenkymmenen (suunnitteilla 50 myllyä) myllyn ympäröimänä kylän keskellä olevat asukkaat. Olisiko mahdollista suunnitella puistoja siten, että esimerkiksi haittojen vähentämiseksi Honkalankangas ja osa Neittävänvaaraa (myllyt 17-24) jätettäisiin tuulivoimalapuiston ulkopuolelle.

Jos kuitenkin ei toive toteudu, tulee Honkalankangas toteuttaa VE2:n pohjalta ja haittojen vähentämiseksi myllyjen ja kiinteistöjen minimietäisyydeksi tulee toteuttaa vähintään kolme (3) km. Vaalan kunnassa on voimassa päätös, jossa voimaloiden korkeus oli 200-230 m päätöshetkellä ja matka kiinteistöihin tuulivoimalasta tulee olla vähintään kaksi (2)km. Myllyjen korkeuden noustessa kolmeensataan (300) metriin etäisyydeksi tulee ottaa vähintään kolme (3) km.

Suunnitellussa muodossa Honkalankankaan tuulivoimapuisto tulee lähelle luonnonsuojelualueita, jolla on vaikutusta suojellun luonnon tilaan.

Maakuntaliiton ilmasto- ja energiakaavassa oli mm. Oulujärveen ehdotettu vähintään 5 km etäisyyttä. Honkalankankaan kaavaehdotuksessa viiden kilometrin ehto ei täyty.

Kaavaselostuksessa esim susia ei alueella mainita havaitun. Muutama vuosi sitten susi / sudet tekivät tuhoja Mustassamaassa karjatalotta harjoittavan yrittäjän pihapiirissä. Susi tappoi lampaita ja naudan. Susi oli niin kesyyntynyt, että seurasi maataloustöitä tekevää traktoria lähietäisyydellä.

Sähkönsiirtoreittien suunnittelussa tulee selvittää, miten minimoidaan niiden maanomistajien haitat, joilla ei ole vuokratuloja puistoista. Tavoitteena tulisi olla, että johtokäytävästä voimayhtiö maksaisi maanomistajille samantasoista vuokraa, kuin tuulivoimalapuistoille maata vuokranneille.

Suunniteltujen tuulivoimapuistojen vaikutus signaaleihin (radio, TV, puhelin, tietoliikenneyhteydet) tulee etukäteen mitata puolueettoman toimijan toimesta ja myllyjen toimiessa uusintamittaus (samaa aikaan vuotta). Jos ilmenee haittavaikutuksia, tulee ne

28.6.2024

välittömästi tuulivoimayhtiön kustannuksella saattaa vähintään myllypuistojen rakentamista edeltävälle tasolle.

Tuulivoimaloitten purkurahastot on maanvuokrasopimuksissa alimitoitettu. Myllyjen korkeuden kasvaessa purkukustannukset ovat nousseet merkittävästi. Purkukustannukset voivat viime kädessä tulla kunnalle ja sitä myötä veronmaksajien maksettavaksi.

Myllyjen perustusten jättäminen (betonia ja rautaa runsaasti) maahan maisemoiden, tulisi vaikutukset ympäristöön tutkia. Olisiko kuitenkin perusteltua edellyttää perustusten purkamista myllyjen purun yhteydessä.

Riistanhoito ja metsästys / vuorovaikutus ja osallistuminen. Taul 2, Missä on alueella toimivan Veneheiton metsästysseura? Eikö ole lähtenyt mukaan, vai onko unohtunut kokonaan pois?

4.1.2. Asutus, loma-asutus ja virkistyskäyttö, etäisyydet Mustastamaasta eri tuulivoimapuistoihin puuttuu?

Rakentamisaikana tieverkostolle kohdistuu raskasta kuormitusta. Osa tieverkostosta on heikkokuntoisia (800, 879 ja 8190). Mustanman (19001) tielle ei näytä suunnitellun kuljetuksia, mutta Neittävänvaaran puisto rajoittuu suunnitelmassa tiehen 19001. Tien kantavuus on heikko, joka tulee huomioida käytössä.

Mielipide 4

Luku 2.4 (Hankkeen vaihtoehdot)

Tekstin mukaan "tavoitteena on toteuttaa teknistaloudellisesti paras vaihtoehto alueelle huomioiden muun muassa alueen asutus ja loma-asutus, tiedossa olevat luontoarvot sekä maankäyttömuodot".

Hankealueella voimallisimmin muokattua ympäristöä ja vähäisimmät luontoarvot ja myös olemassa oleva kantava tiestö on entisillä turvetuotantoalueilla

Parkkisenrimmellä ja Navettarimmellä. Kuitenkaan VE1:ssä (kuva 2) tai VE2:ssä (kuva 3) ei ole suunniteltu yhtään voimalaa näille alueille. Voimaloiden

sijoitussuunnitelmassa on syytä ottaa huomioon nämä olemassa olevat, ennestään voimakkaasti muokatut turvetuotantoalueet, mikä vähentää

luontovaikutuksia vähemmän intensiivisessä maankäytössä olleilla alueella ja mikä vähentää tarvetta myös uuden tiestön rakentamiseen.

- Luku 4.1.3 (Liikenne)

Seututie 800 on mainittu ainoastaan Veneheitontien nimellä. Sen nimenä on Siikalatvan puolella kuitenkin Vaalantie. Vastaava korjaus tulee tehdä lukuun 4.1.1.

POPELY/1262/2023

28.6.2024

- Luku 4.3.1 (Maiseman yleispiirteet)

Luvussa on viitattu useassa kohdassa "turvetuotantoalueeseen".

Turvetuotanto on kuitenkin päättynyt kokonaisuudessaan hankealueella, joten viittaukset on syytä muuttaa muotoon "entiset turvetuotantoalueet". Vastaavat korjaukset tulee tehdä tiivistelmään sekä lukuihin 4.1.1, 4.4.4 ja 4.4.6

Luvussa on maininta "Mulkuanjoen varressa on kaksi yksittäistä maakunnallisesti arvokasta rakennetun kulttuuriympäristön kohdetta: Saari ja Rivinperän kansakoulu". Tämä kuitenkin kuuluu lukuun 4.3.3 (Arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt), jossa ei ole mainintaa mainituista kohteista.

- Luku 4.4.2 (Pintavedet)

Kohta "alueen pohjoisosan läpi kulkee Veneoja niminen joki" tulee korjata muotoon "alueen pohjoisosan läpi kulkee Veneoja". Vastaava korjaus tulee tehdä tiivistelmään.

- Luku 4.4.7 (Luonnonsuojelualueet):

Teksti "Neittävänvaaran hankealueen eteläreunaan sijoittuu yksi soidensuojeluohjelmaan kuuluva alue, Parkkisenrimmin [oik.Parkkisenrimmen] ojitusrauhitusalue (SSO110357)" tulee poistaa vanhentuneena tietona tekstistä ja kuvasta 34. Myös luvusta 5.11 tulee poistaa viittaukset (3kpl) mainittuun Parkkisenrimmen ojitusrauhitusalueeseen.olevan Pohjois-Suomen ympäristölupaviraston antaman Parkkisenrimmen turvetuotantoalueen ympäristölupalupapäätöksen Nro 7/04/2, Dnro Psy-2002-y-146 (annettu 30.1.2004) mukaan Parkkisenrimmen ojitusrauhitusalue on rauennut samaan aikaan, kun Parkkisenrimpi on poistettu soidensuojelunperusohjelmasta.

- Useita kohtia:

"Neittävänvaara-Honkalankankaan tuulivoimahanke", oik.

"Neittävänvaaran-Honkalankankaan tuulivoimahanke"

"Mustamaan", oik. "Mustanmaan"

"Oulunjärvi", oik. "Oulujärvi"